

De Vlinderstichting is dé organisatie die de deskundigheid in Nederland en Europa over vlinders en libellen bundelt. We maken ons sterk voor het behoud en herstel van vlinders en libellen in Nederland en Europa, en ook voor de biodiversiteit in het algemeen. Hoe we dat afgelopen jaar, in 2025, hebben gedaan is te lezen in dit jaarverslag.

Wie, wat & hoe

Wij doen alles wat we kunnen om te zorgen dat over honderd jaar alle vlinder- en libellensoorten weer voorkomen waar ze van nature thuishoren. Onze kracht zit in kennis en inspiratie:

- Wij zorgen dat wij weten hoe het met de vlinders en libellen gaat (monitoring) en wat ze nodig hebben (ecologisch onderzoek).
- Op basis daarvan adviseren en inspireren wij beheerders – van natuur, boerenland, openbare ruimte en tuinen – om rekening te houden met vlinders en libellen.
- Daarvoor ontplooiën wij activiteiten en voeren wij projecten uit.

Mede mogelijk gemaakt door ...

Ons werk is mogelijk mede dankzij financiële bijdragen van onze trouwe donateurs, waar wij heel blij mee zijn. En ook door speciale (eenmalige) giften en erfenissen. Deze bijdragen weten wij elk jaar ongeveer te vertienvoudigen met projectfinancieringen van – vooral – overheden, maar ook van ngo's en bedrijven. Daarbij geven wij onafhankelijk advies en behouden – in formele zin – onze onafhankelijke positie en rechten als rechtspersoon. De door

ons ontwikkelde kennis en adviezen publiceren we zo veel mogelijk op onze website, in ons tijdschrift *Vlinders*, in wetenschappelijke artikelen of elders. Wij zouden onze projecten niet kunnen uitvoeren zonder hulp van de opdrachtgevers, subsidiegevers als het Cultuurfonds en de Nationale Postcode Loterij en natuurlijk onze talloze vrijwilligers. Dank hiervoor!

Medewerkers

De Vlinderstichting is een gezonde en groeiende organisatie. Ook in 2025 hebben we nieuwe collega's mogen verwelkomen, ieder met inbreng van zijn of haar specifieke kennis en ervaring. Op ons kantoor in Wageningen werkten op 31 december 42 medewerkers waarvan 38 in vaste dienst; in totaal 32,13 fte. De medewerkers werden in Wageningen ondersteund door veertien vrijwilligers, waarvan er zeven helpen bij het verzorgen van de vlinderweek. Op www.vlinderstichting.nl/medewerkers leest u meer over iedereen die bij ons in dienst is. Negentien studenten liepen stage bij ons of deden een afstudeervak. En we hebben weer een groot aantal Groene Trainees (jongeren tussen 16 en 30 jaar) begeleid.

Bestuur

Titia Wolterbeek, directeur/bestuurder

Raad van Toezicht 2025

De Raad van Toezicht bestaat uit vijf leden. Op 31 december waren dat: Margriet Rouhof (TenneT, voorzitter), Michaela van Wassenae (HIP Nederland), Rob Wortelboer (EY), Bas Rüter (Landschap Noord-Holland) en Liesbeth Bakker (Wageningen University & Research/ NIOO-KNAW).

Financiën en administratie

Het financieel jaarverslag wordt in juni vastgesteld door de Raad van Toezicht. Daarna wordt het gepubliceerd op onze website en in het augustusnummer van *Vlinders*.

Groei achterban 2025

Het aantal donateurs op 31/12/2025 was 5.790. Het totaal aantal volgers via sociale media lijkt flink afgenomen ten opzichte van 2024. Dit is te verklaren door de bewuste keuze om in 2025 definitief te stoppen met het gebruik van X (Twitter). Gelukkig weten volgers ons langzaam maar gestaag te vinden op andere vergelijkbare platforms. De aantallen zijn verdeeld over:

- Facebook 37.136
- Instagram 26.358
- LinkedIn 11.678
- Threads 2852
- Bluesky 2731
- Mastodon 571

Ook ontvingen eind 2025 ruim 44.000 mensen onze digitale nieuwsbrief.

Projecten

Op de volgende bladzijden geven wij een beeld van enkele projecten waar we in 2025 aan hebben gewerkt. Bij elk stuk staat de naam van de medewerker vermeld die er meer over kan vertellen.

Beschermingsfonds: aanpakken voor onze bedreigde soorten

Afgelopen jaar hebben we vanuit het Vlinderstichting-beschermingsfonds écht aan uitvoering kunnen werken. Deze winter zijn we bezig geweest met het geschikt maken van bossen in Noord-Limburg voor de bruine eikenpage. Iets westelijker, op de Kempen, kunnen we maatregelen treffen voor meer kruiden in de schrale graslanden voor de veldparelmoervlinder. Voor het gentiaanblauwtje hebben we afgelopen jaar kennis gebundeld in een workshop voor kleinschalig beheer. Zo kunnen beheerders én vrijwilligers in hun eigen gebieden aan de slag voor deze soort. Met vrijwilligers zijn we ook bezig voor het spiegeldikkopje in De Zoom, in de regio Limburg. De verbinding tussen beheerders en vrijwilligers is van groot belang. Met het beschermingsfonds proberen we zo met werk méér werk te maken.

- Wouter Oe

Werken aan Basiskwaliteit Natuur in stad en land

In de herfst van 2024 zijn we gestart met het Kennisprogramma Basiskwaliteit Natuur (BKN). 'We' zijn een consortium van organisaties – Naturalis, SoortenNL, Delta-plan Biodiversiteitsherstel, Vogelbescherming en IUCN – om het aangenomen beleid voor BKN in praktijk te gaan brengen. Vanuit SoortenNL levert De Vlinderstichting een belangrijke bijdrage om onze kennis over soorten, monitoring en beheer in te brengen. Het programma richt zich zowel

op het stedelijke als het landelijke gebied: delen van het land waar natuur niet de hoofd-functie is. In 2025 is een handboek uitgebracht over de condities voor BKN in stedelijke landschappen. Eenzelfde handboek is in voorbereiding voor het landelijke gebied (het agrarische gebied samen met de aangrenzende bermen, watergangen en kleine landschapselementen) en ook voor de monitoring van BKN komt een handboek beschikbaar. Want BKN gaat weliswaar in eerste instantie om het verbeteren van de condities in het landschap, maar de monitoring van de soorten moet vervolgens laten zien of dit ook het gewenste resultaat oplevert.

- Michiel Wallis de Vries

PollHab

De kwaliteit van de Europees beschermde Natura 2000-habitattypen bestaat uit een aantal aspecten, zoals vegetatie, abiotiek en structuurkenmerken. Een ander belangrijk kwaliteitsaspect van een habitatype is de aanwezigheid van typische soorten. Dit zijn soorten die aangeven dat een habitatype gezond en stabiel is. Tot nu toe werden vooral planten, en in sommige landen een beperkt aantal groepen diersoorten,

als typische soorten aangewezen. Als Vlinderstichting willen we het belang van nachtvlinders en andere bestuivers onder de aandacht brengen en hun nut als indicatoren benutten om een vinger aan de pols te houden voor de kwaliteit van habitattypen en daarmee de

Spiegeldikkopje.

Jurriën van Deijk

bescherming van soorten. Daarom zijn we aangesloten bij het Europese project Pollinators typical of habitats protected under the Habitats Directive (PollHab), geleid door de Universiteit van Padova. Binnen dit project worden nu soorten uit vier grote groepen bestuivers toegevoegd als typische soorten. Dit zijn naast de bijen en zweefvliegen ook de dagvlinders en nachtvlinders. Bestuivers zijn een waardevolle toevoeging, omdat zij vaak snel reageren op veranderingen in het leefgebied en bovendien afhankelijk zijn van andere aspecten van de habitattypen, zoals het beschikbare microklimaat en de aanwezigheid van nectarplanten.

- Jurriën van Deijk

EMBRACE

In augustus 2024 is de Natuurherstelverordening (NHV) van de EU in werking getreden. De graslandvlinderindex (GVI) is een van de indicatoren binnen artikel 11 van de NHV. In Nederland berekenen we al enkele jaren de GVI (zie QR-code), maar de EU wil ook graag deze indicator voor alle 27 landen samen hebben. In het EMBRACE-project rekenen we samen met collega's uit het Verenigd Koninkrijk deze GVI voor de EU uit. Daarnaast wordt binnen dit project gewerkt aan het uitbreiden en verder verstevigen van vlindermonitoring in alle 27 lidstaten van de EU.

- Chris van Swaay

Trend van graslandvlinders
(GVI), 1992-2024

Als de condities van het landschap op orde zijn en dus de Basiskwaliteit Natuur voldoet, dan biedt het landelijke gebied veel kansen voor onze soorten.

Michiel Wallis de Vries

Jurgen Rotteveel

In de polder Enge Wormer, nabij Zaanstad en op het voormalige eiland Wieringen wordt gewerkt aan een aangepast maaibeeld ten behoeve van graslandvlinders.

Graslandvlinders in Noord-Holland

Vanuit het actieve soortenbeleid van de provincie Noord-Holland werken we aan het behoud en herstel van graslandvlinderpopulaties. In de polder Enge Wormer, nabij Zaanstad en op het voormalige eiland Wieringen werken we samen met gebiedspartijen en boeren aan een aangepast maaibeeld op graslanden. Medewerkers van De Vlinderstichting en vrijwilligers voeren sinds 2023 flexellingen uit om de vlinders en wilde bijen in kaart te brengen. De eerste voorzichtige resultaten laten een positief effect zien van het over laten staan van delen van de vegetatie.

- Barbara Kalkman

Kansen voor het veenhooibeestje in het Bargerveen

Het voor hoogvenen kenmerkende veenhooibeestje is in 1967 voor het laatst in het Drentse Bargerveen waargenomen. Het hoogveenherstel verloopt daar voorspoedig door vele maatregelen voor herstel van de waterhuishouding. We hebben in opdracht van de provincie samen met Stichting Bargerveen onderzocht of er inmiddels weer voldoende geschikt leefgebied aanwezig is voor een succesvolle herintroductie van het veenhooibeestje. De hier belangrijke waardplant voor de rupsen, eenarig wollegras, komt veelvuldig in het gebied voor en als nectarplant is er aan dophei ook geen gebrek. Maar het waterpeil wisselt nog te veel. Zeker in droge jaren zakt het water te diep weg. Wanneer

de verdroging op landschapsschaal kan worden tegengegaan liggen er zeker goede kansen voor een terugkeer van de vlinder, maar op korte termijn is dat nog niet het geval.

- Michiel Wallis de Vries

Rode Lijst Libellen

Na 15 jaar (de vorige Rode Lijst stamde uit 2011) heeft de Rode Lijst

Libellen een update gekregen. Er is nogal wat veranderd. Aan de ene kant zien we een groot effect van klimaatopwarming, waardoor sommige zuidelijke soorten een positieve ontwikkeling laten zien. Aan de andere kant zien we veel soorten hard achteruitgaan. Vooral vensoorten worden bedreigd. Ook opvallend is dat een heel aantal algemene soorten een plekje op de lijst heeft gekregen, wat doet vermoeden dat we ons zorgen moeten maken over de kwaliteit van ons oppervlaktewater. Zie voor meer informatie [bladzijde 4](#) van deze Vlinders.

- Gerdien Bos

Herstelt de vlinderstand in de Amsterdamse Waterleidingduinen?

De vlinderstand in de Amsterdamse Waterleidingduinen daalde tussen 2005 en 2016 dramatisch door de explosieve toename

van verwilderde damherten. Die zorgden voor overbegrazing van veel waard- en nectarplanten. Sinds 2016 wordt de hertenstand door afschot geleidelijk weer teruggebracht tot een peil dat voor herstel van vegetatie en vlinders zou moeten zorgen. In 2024 was de doelstand nog niet bereikt, maar was de hertenpopulatie wel al met 70% teruggebracht. Analyse van de tellingen uit het vlindermeetnet in opdracht van Waternet liet zien dat de bloemenrijkdom door deze ingreep weer aan het terugkeren is, maar nog niet op het oude peil is. De vlinderstand laat ook een kentering zien, maar helaas alleen van achteruitgang naar stabilisatie op een laag niveau. Voor herstel is voorlopig dus nog een verdere afname van de hertenstand nodig.

- Michiel Wallis de Vries

Monitoring van vlinders en wilde bijen in de Hollandse Delta

Van 2023 tot en met 2025 heeft De Vlinderstichting monitoring uitgevoerd op 750 dijken en wegbermen in beheer bij het Waterschap Hollandse Delta. Op deze dijken en bermen wordt verschillend maaibeheer uitgevoerd. Op 33% van de bermen werd regulier beheer uitgevoerd, op 67% van de bermen werd ecologisch beheer uitgevoerd, waarvan bij 60% van de bermen het maaisel wordt afgevoerd en op 7% van de bermen ook gefaseerd gemaaid wordt. Op bermen en dijken waar het maaisel afgevoerd wordt en waar gefaseerd gemaaid wordt, werden meer graslandsoorten aangetroffen, zoals argusvlinder, bruin blauwtje, moshommel en zandhommel.

- Barbara Kalkman ●

Monitoring van wilde bijen in de Hollandse Delta.

Anthonie Stip